

Kopsavilkums

Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam īstenošanas ziņojumam par 2025. gadu

Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (turpmāk - LAP) ietvaros Latvija ir izvēlējusies ieviest 16 atbalsta pasākumus, kuru īstenošana, ievērojot atbalstāmās prioritātes un administrēšanas kapacitāti, ir pakāpeniski uzsākta 2014. gadā (galvenokārt platībatkarīgie maksājumi un pasākums M04 "Ieguldījumi materiālajos aktīvos"), lielāko daļu projektveidīgo pasākumu īstenošanu uzsākot 2015. un 2016. gadā. Atsevišķu pasākumu īstenošana tika uzsākta plānošanas perioda vidū, tikai 2017. un 2018. gadā (M16 "Sadarbība", atsevišķi M01 "Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi" apakšpasākumi). 2020. gadā pēc grozījumiem LAP iekļauts vēl viens jauns apakšpasākums M2.3 "Atbalsts konsultantu apmācībai".

Kopumā no LAP īstenošanas sākuma līdz perioda beigām izsludinātas 146 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas. 2025. gadā tika izsludinātas 6 kārtas, visas pasākuma M04 ietvaros.

Tāpat 2025. gadā pasākumā M01 "Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi" turpinājās 2023. gadā noslēgtais līgums par mācību organizēšanu un īstenošanu profesionālās izglītības un prasmju apguves apakšpasākuma ietvaros. Savukārt 1.2. "Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem" 2025. gadā turpinājās 2022. gadā noslēgtie 18 līgumi ar atklātā konkursa uzvarētājiem par demonstrējumu nodrošināšanai augkopības nozarē, kā arī 2023. gada sākumā noslēgto 11 līgumu izpilde par demonstrējumu nodrošināšanu lopkopības nozarē. 1.3. "Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem" 2025. gadā turpinājās 2023. gadā noslēgtā līguma izpilde par pakalpojuma sniegšanu saimniecību un mežu apmeklējumu organizēšanā.

2025. gadā pasākumā M02 "Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi" turpinājās 2023. gadā noslēgto līgumu izpilde par individuālu konsultāciju nodrošināšanu lauksaimniecības un mezsaimniecības nozarē.

Līdz plānošanas perioda beigām atbalsta saņēmējiem ir izmaksāts publiskais finansējums un Eiropas Komisijai nodeklarēts 2 023,8 milj. EUR apmērā jeb 99,9% no periodā pieejamā finansējuma, t.sk. Eiropas Savienības Atveseļošanās Instrumenta (ESAI) finansējums 83,8 milj. EUR (99,7% no plānotā finansējuma).

Kopumā izsludinātajās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās no plānošanas perioda sākuma iesniegti 85,6 tūkst. projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 2 119,9 milj. EUR, no tiem līdz 2025. gada beigām apstiprināti 67,9 tūkst. projekti ar publisko finansējumu 1 569,6 milj. EUR apmērā. No apstiprinātajiem projektiem līdz 2025. gada beigām saistības pārtrauktas 3,2 tūkst. projektiem ar kopējo publisko finansējumu 186,4 milj. EUR (ieskaitot arī korekcijas apstiprināto projektu pieteikumus). Visā plānošanas periodā līdz 2025. gada beigām pilnībā ir īstenoti 64,7 tūkst. dažādi projekti ar kopējo publisko finansējumu 1 383,2 milj. EUR (ņemot vērā atgūtās summas)

Vislielākais izmaksātais publiskā finansējuma apjoms (ņemot vērā arī papildus valsts finansējumu) ir atbalsta pasākuma M04 "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumā

4.1. "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" – kopējais publiskais finansējums 591,2 milj. EUR. Nākamais finansiāli apjomīgākais pasākums ir M07 "Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos" ar atbalstītiem 364 projektiem un izmaksāto atbalstu 123,6 milj. EUR apjomā, par kuriem ir sakārtoti pašvaldību ceļi 1 559 km garumā. Apakšpasākumā 4.2. "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē" ir trešais lielākais izmaksātais publiskais finansējums 117,1 milj. EUR apmērā.

Apakšpasākumā 4.3. "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" ir īstenoti 836 projekti ar 83,3 milj. EUR lielu publisko finansējumu. Liela aktivitāte bija vērojama apakšpasākumā M19.2. "Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" ar 4 864 īstenotajiem projektiem par 80,0 milj. EUR.

Pārskata periodā turpinājās atbalsta izmaksa platībatkarīgajā atbalsta pasākumā M12 "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 mežu teritorijām" un 2025. gadā pasākumā M12 ietvaros atbalstam pieteicās 3 316 pretendenti, deklarējot 51 790 ha lielu meža zemes platību, bet kopumā visā periodā ir atbalstīti 57 449,4 ha, kas veido 95,9% no LAP plānotās mērķa vērtības. Pārējie LAP platībatkarīgie pasākumi ir noslēgušies un sākot no 2023. gada tiek atbalstīti Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam ietvaros.

LAP īstenošanai šajā plānošanas periodā ir noteiktas 6 galvenās prioritātes, no kurām vislielākais publiskā finansējuma apjoms (kopā ar valsts papildus un ESAI finansējumu, LAP 15.0 redakcija) ir paredzēts divām no prioritātēm – P4 "Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību" (689,2 milj. EUR) un P2 "Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu" (672,8 milj. EUR), savukārt prioritātē P6 "Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos" ir paredzēts 260,1 milj. EUR, prioritātē P5 "Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē" 203,6 milj. EUR, bet vismazākais finansējums prioritātē P3 "Veicināt pārtikas piegādes ķēdes organizāciju, tostarp lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību, dzīvnieku labturību un riska pārvaldību lauksaimniecībā" - 167,4 milj. EUR.

Plānošanas perioda beigās vislielākais izmaksātais publiskais finansējums (kopā ar valsts papildus un ESAI finansējumu, kā arī ņemot vērā atmaksātās summas) 684,1 milj. EUR apmērā jeb 99,3% no plānotā bija P4 prioritātē un rādītāja "Lauksaimniecības un meža zeme, kurā tiek īstenoti apsaimniekošanas līgumi, kas veicina vides mērķu sasniegšanu" vērtība ir sasniegta 104,9% no plānotā. Prioritātē P2 tika izmaksāti 638,9 milj. EUR jeb 95,0% no prioritātei atvēlētā finansējuma, bet LAP ietvaros atbalstīto saimniecību skaits ir 89,1% no izvirzītajiem mērķiem. P6 prioritātē kopējie publiskie izdevumi apgūti 99,1% no plānotā jeb 257,7 milj. EUR apmērā, rādītāja "Vietējo rīcības grupu (VRG) aptvertie iedzīvotāji" vērtība ir 100%, bet "Lauku teritorijās sakārtoto ceļu garums" - 185,6% no plānotā.

Savukārt P5 prioritātē pēdējā gada laikā bija sasniegts ievērojams progress finansējuma apgūvē un ir izmaksāti 97,2% no plānotā jeb 197,9 milj. EUR. Pārējās rādītāju vērtības šajā prioritātē ir ievērojami pārsniegtas – "Meža zeme, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti/uzglabāšanu" ir atbalstīta 127,8% apmērā, arī projektu skaits energoefektivitātes jomā un atjaunojamās enerģijas ražošanā ir 111,1% no paredzētā, tāpat projekti meža ekosistēmas noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanā ir īstenoti 116,6% no plānotā.

P3 prioritātē uz 2025.gada beigām ir izmaksāts finansējums 96,2% no LAP paredzētā jeb 161,1 milj. EUR un rādītāja “Projektu skaits, kuros paredzētas investīcijas lauksaimniecības produktu pārstrādē un mārketingā” vērtība ir 86,3% no plānotā.

Apskatot un analizējot visu LAP to prioritāšu rezultātīvo rādītāju, kas noteikti darbības rezultātu satvarā 2025. gadam mērķiem, izpildi uz perioda noslēgumu, varam secināt, ka visas plānotās rādītāju vērtības ir sasniegtas normatīvajā regulējumā noteiktajos apmēros (vismaz 85% no plānotā), bet dažas pat pārsniegtas. Tātad LAP visās prioritātēs darbības rezultātu satvara rādītāju izpilde atbilst sekmīgai programmas mērķu sasniegšanai.